

Jesaja 46

1 Bel is gekromd, Nebo neergebogen, hun afgodsbeelden zijn geworden voor de dieren en voor de beesten; uw opgeladen pakken zijn een last voor de vermoeide dieren.

2 Tezamen zijn ze neergebogen, gekromd. Ze hebben de last niet kunnen redden, maar zijn zelf in gevangenschap gegaan.

3 Luister naar Mij, huis van Jakob, en heel het overblijfsel van het huis van Israël, u, die door Mij gedragen bent vanaf de moederschoot, gedragen vanaf de baarmoeder.

4 Tot uw ouderdom toe zal Ik Dezelfde zijn, ja, tot uw grijsheid toe zal Ik u dragen; Ik heb het gedaan en Ik zal u opnemen, Ik zal dragen en redden.

5 Met wie wilt u Mij vergelijken en met wie op één lijn stellen? Met wie wilt u Mij meten, dat wij elkaars gelijken zouden zijn?

6 Zij schudden goud uit hun beurs en wegen zilver op een weegschaal. Zij huren een edelsmid, en die maakt er een god van. Zij knielen, ook buigen zij zich ervoor neer.

7 Zij nemen hem op de schouder, zij dragen hem en zetten hem op zijn plaats. Daar staat hij en van zijn plaats wijkt hij niet. Ja, roept iemand tot hem, hij antwoordt niet, hij verlost hem niet uit zijn benauwdheid.

8 Denk hieraan en wees flink; neem het weer ter harte, overtreders.

9 Denk aan de dingen van vroeger, van oude tijden af, dat Ik God ben en niemand anders. Ik ben God, en er is er geen als Ik,

10 Die vanaf het begin verkondigt wat het einde zal zijn, van oudsher de dingen die nog niet plaatsgevonden hebben; Die zegt: Mijn raadsbesluit houdt stand en Ik zal al Mijn welbehagen doen;

11 Die een roofvogel roept uit het oosten, een man van Mijn raad uit een ver land. Ja, Ik heb gesproken, Ik zal het ook doen komen; Ik heb het geformeerd, Ik zal het ook doen.

12 Luister naar Mij, onbuigzamen van hart, u die ver bent van gerechtigheid:

13 Ik breng Mijn gerechtigheid nabij, zij zal niet ver zijn, en Mijn heil zal niet uitblijven, maar Ik zal heil geven in Sion, aan Israël Mijn luister.

De volken met hun goden zijn niet te verontschuldigen.

‘We stammen af van Adam’ zeggen we en terecht. Dat is van toepassing op ons en alle mensen, van welk volk we ook afstammen. Toch kunnen we het nog dichter bij huis zoeken. Met hetzelfde recht kan iedereen op aarde zeggen ‘dat hij of zij afstamt van Noach.’ De gelovige Noach was – met zijn gezin – op een gegeven moment de enige persoon op aarde die nog in God geloofde en zich aan Zijn geboden hield. Aan hem bewees God genade. Genesis 6:8 *Maar Noach vond genade in de ogen van de HEERE*. Uiteindelijk is het Noach die – met zijn vrouw en drie zonen met hun vrouwen – *de Zondvloed* overleeft. Uit de zonen van Noach – Sem, Cham en Jafeth – komen de volken voort. Het volk Israel uit Sem. Israel is een Semitisch volk. Hier komt vermoedelijk ook de term anti-semitisme vandaan. Genesis 11:10-26 In het begin gaat het – na Noach – reeds mis met *de torenbouw van Babel*. Feitelijk wil de mens zelf de touwtjes in handen nemen, wanneer dit niet lukt gaat ieder volk zijn eigen goden maken. Die goden worden zaken toegedicht die door de HEERE de God van de Bijbel tot stand gebracht zijn, zoals de schepping. Zo is de god Bel – ook wel Mardoek genoemd – de belangrijkste god van de Babyloniërs. Hij is het hoofd van het pantheon, de groep goden die vereerd worden in het land. Hij werd vereerd als de schepper van hemel en aarde en als schepper van de mens. Hij versloeg Tiamat – de godin van de chaos – en verwierf zo een hoge positie. De Babyloniërs hebben ook hun eigen ‘zondvloedverhaal’, het Gilgamesj-epos. Zo wordt een gemeenschappelijk

verleden met de Bijbelse geschiedenis, bevestigd. Vaak hebben de goden ook de naam Heer, zoals Ba'al. Bel betekent feitelijk *Heer*. Zijn naam komt voor in allerlei namen voor, bijvoorbeeld Bel-tsazar, de naam die Daniël kreeg aan het hof. Ook de latere Babylonische vorst heette zo, Belsazar. Daniël 5. De god Nebo wordt gezien als de zoon van Bel. Diens naam zien we terug in Nebu-kadnezar. Hij is de god van de wijsheid en de literatuur. Met de ballingschap van de inwoners van Juda en Jeruzalem worden spullen uit de tempel in Jeruzalem meegenomen en gelegd in de tempel van Bel. Daniël 1:2 *En de Heere gaf Jojakim, de koning van Juda, in zijn hand, en een deel van de voorwerpen van het huis van God. Hij bracht die naar het land Sinear, naar het huis van zijn god. Hij bracht de voorwerpen naar de schatkamer van zijn god.* Voor het gevoel van de Babyloniërs had de god Bel gezegevierd over de God van Israel. Feitelijk voelden veel Joden het ook zo.

Nabu (links) de Babylonische god van de schrijvers.

De goden delen in het lot van de volken, hetzij als overwinnaar of als verliezer.

Hoewel de goden van Babel veel eer ontvangen delen ze ook in de diepe malaise als Babel wordt veroverd door de Pers Kores/Cyrus. God ziet het al voor zich. De goden van Babel hebben op dat moment afgedaan. Ze moeten het veld ruimen. Ze worden op beesten geladen en weggevoerd. Ze zijn zo goed als dat gaat bevestigd op de bonkige ruggen van de ezels. Het is niet erg flatteus voor de goden, die er uitzien alsof ze diep gebogen door het leven gaan. Hetzelfde geldt van de lastdieren die bijna onder het gewicht van de goden bezwijken. Jesaja 46:1 *Bel is gekromd, Nebo neergebogen, hun afgodsbeelden zijn geworden voor de dieren en voor de beesten; uw opgeladen pakken zijn een last voor de vermoeide dieren.* In plaats van Babel gered te hebben, moeten ze zelf gered worden. In plaats van de plaatselijke gemeenschap te dragen – zoals een god past – moeten ze zelf gedragen worden. Het geeft een trieste aanblik. Tegelijkertijd is het vermakelijk. Leedvermaak is een vorm van vermaak die veel mensen kan plezieren. Ook God kan een misprijzende glimlach maar moeilijk onderdrukken. Jesaja 46:2 *Tezamen zijn ze neergebogen, gekromd. Ze hebben de last niet kunnen redden, maar zijn zelf in gevangenschap gegaan.* Soms hebben we het over 'de blinde heidenen', maar het is de vraag of dat terecht is. Ieder mens heeft op de bodem van zijn bewustzijn kennis van God. We stammen af van Adam en Eva. We komen voort uit een gelovig mens, Noach. We dragen de wonderen van Gods genade om in onze geschiedenis en in onze genen, maar de meeste mensen zijn God vergeten. Veel mensen maken hun eigen goden en putten uit hun herinneringen. God ergert

zich aan de heidenen, die bepaalde eigenschappen en karaktertrekken van Hem, de Allerhoogste overzetten op stomme beelden, waarvoor ze knielen.

Het Gilgamesj Epos.

God draagt Zijn volk Israel in plaats van andersom.

Feitelijk heeft God het in Jesaja 46 niet tegen de volken, maar tegen Israel, Gods volk. Zoals kinderen – wanneer ze boos zijn – soms de achternaam van hun broertje erbij zeggen, zo spreekt God Zijn volk aan met zijn oorspronkelijke naam *Jakob*. De HEERE heeft het feitelijk niet tegen elke afstammeling van het volk van Jakob, maar tot *de uitverkorenen*. Voor deze mensen heeft de HEERE een naam gereserveerd en dat is *rest* of *overblijfsel*. Die zouden toch beter moeten weten. De HEERE herinnert hen aan hun gezamenlijke geschiedenis. Het is begonnen bij de keus die God liet vallen op Abraham, de aartsvader. Met hem sloot Hij een verbond met de beloften van volk en land. Genesis 15 Izaäk die uit Abraham en Sara voortkwam was een wonder van Gods kant, omdat die mensen op dat moment veel te oud waren om nog aan kinderen te denken. Vanaf de moederschoot is de HEERE hun God geworden. Jesaja 46:3 *Luister naar Mij, huis van Jakob, en heel het overblijfsel van het huis van Israël, u, die door Mij gedragen bent vanaf de moederschoot, gedragen vanaf de baarmoeder*. God zegt toe dat Hij Zijn volk zal dragen ook als het tegen het eind van de geschiedenis loopt.

God heeft Zijn volk – heel het overblijfsel – gedragen vanaf de moederschoot.

Exodus 19:4	U hebt zelf gezien wat Ik met de Egyptenaren gedaan heb en hoe Ik u op arendsvleugels gedragen en u bij Mij gebracht heb.
Psalm 22:10-12	U bent het toch Die mij uit de buik hebt getrokken, Die mij vertrouwen gaf, toen ik aan mijn moeders borst lag. Op U ben ik geworpen van de baarmoeder af, vanaf de moederschoot bent U mijn God. Blijf dan niet ver van mij, want de nood is nabij; er is immers geen helper.
Jesaja 46:3,4	Luister naar Mij, huis van Jakob, en heel het overblijfsel van het huis van Israël, u, die door Mij gedragen bent vanaf de moederschoot, gedragen vanaf de baarmoeder. Tot uw ouderdom toe zal Ik Dezelfde zijn, ja, tot uw grijsheid toe zal ik u dragen; ik heb het gedaan en ik zal u opnemen, ik zal dragen en redden.

Jesaja 63:9

In al hun benauwdheid was Hij benauwd; de Engel van Zijn aangezicht heeft hen verlost. Door Zijn liefde en door Zijn genade heeft Hij hen bevrijd; Hij hief hen op en droeg hen al de dagen van weleer.

God maakt – voor de oplettende lezer – een vergelijking met de afgoden.

De afgoden moeten gedragen worden door de gelovigen, terwijl de God van Israel de gelovigen draagt. Van de wieg tot het graf bij wijze van spreken. God is trouw. Nooit zal Hij Zijn volk in de steek laten. Dat gevoel heeft het volk misschien niet altijd gehad. Ze werden in ballingschap gevoerd. Niemand hield dat tegen. Waren zij niet het volk van God. Waar is God? De moeilijkheid is dat de ballingschap een strafexercitie is tegen een opstandig volk. De God van Israel heeft een verbond met het volk gesloten op grond van de tien geboden. Exodus 34. Het kan niet zo zijn dat het volk tegen alle geboden ingaat en dat er geen restricties zullen volgen. Wat hadden ze dan in gedachten? Heeft de HEERE hen – bijvoorbeeld in Deuteronomium 28 – niet voldoende gewaarschuwd? Ze hadden kunnen weten dat Hij hen hun zonden en ongehoorzaamheid zou nadragen. De gevolgen waren onvermijdelijk: 'In dat geval ontnem Ik jullie het land dat Ik je schonk', zegt de HEERE en zo is het gebeurd. Geen reden dus om te denken dat God niet bestaat, maar temeer reden om eens de eigen zonden te overdenken en te komen tot verootmoediging en bekering, maar daar lijkt het volk Israel nog helemaal niet aan toe. Integendeel, ze zijn boos. De bestraffing is dus onvermijdelijk. Men heeft zich dit zelf op de hals gehaald. Maar voordat het zover is doet God al toezeggingen over *hoe* het verder gaat en *dat* het verder gaat. God gaat hen dragen en redden. Hij zal met hen verder optrekken naar de toekomst. Na de ballingschap zal een betere tijd aanbreken. Jesaja 46:4 *Tot uw ouderdom toe zal Ik Dezelfde zijn, ja, tot uw grijsheid toe zal Ik u dragen; Ik heb het gedaan en Ik zal u opnemen, Ik zal dragen en redden.*

Van de wieg tot het graf zal God ons dragen.

De ballingen worden aangetrokken tot de afgodendienst.

De HEERE heeft niet alleen te maken met de volken, maar ook met Zijn volk Israel. Het is niet zo dat de Joden die in ballingschap gevoerd werden en in Babel kwamen niet wisten wat hen overkwam. Dat wisten ze wel. Ze kenden het fenomeen van de afgoden van dichtbij. Ook Jeruzalem en Juda waren op een gegeven moment vergeven van de afgoden. Eén begint en de rest volgt. Op een zeker ogenblik had iedereen in Juda een afgod in de tuin of in huis. De koning begon ermee en vanaf dat moment ging het snel. Bij koning Achaz zie je hoe het werkt. Hij nam het beeld en het altaar over van de god van Assur, toen hij door dat volk geholpen werd. Assur was in die tijd wereldleider en dat straalde af op hun goden. Toen was het hek van de dam. Koning Josia heeft later geprobeerd de afgodendienst met wortel en tak uit te roeien en de profeet Jeremia heeft er tegen geprofeteerd,

maar het was als onkruid. Telkens opnieuw stak het de kop op. Men kwam in Babel dus niet een onbekend verschijnsel tegen. Men was er mee vertrouwd. Wat je veel ziet is dat men neigt de afgoden van de overwinnaars hoog in te schatten. Het enthousiasme van de mensen in Babel over hun goden sloeg gemakkelijk over. Mensen zijn geneigd de afgoden van de mensen die succes hebben over te nemen in de hoop ook zelf succes te krijgen. Zo ligt in Babel de afgodendienst op de loer voor de ballingen uit Israel. Die zijn er niet ongevoelig voor, gezien de woorden van God, die hen via de profeet Jesaja bereiken. God vraagt zich af wat zijn volk aantrekt in de afgoden. Die kunnen ze toch moeilijk met Hem op één lijn stellen. De God van Israel is toch niet te vergelijken met die stomme beelden van hout en goud. Jesaja 46:5 *Met wie wilt u Mij vergelijken en met wie op één lijn stellen? Met wie wilt u Mij meten, dat wij elkaars gelijken zouden zijn?* Het gaat vermoedelijk om de hogere lagen van de bevolking, want deze mensen beschikken over voldoende goud of zilver om er eventueel een afgod van te laten gieten. God doet opnieuw een beroep op *het verstand*. Men kan toch zelf zien hoe het werkt? Van omgesmolten goud of zilver wordt een godsbeeld gegoten en vervolgens buigt men zijn knieën en vraagt om hulp. Jesaja 46:6 *Zij schudden goud uit hun beurs en wegen zilver op een weegschaal. Zij huren een edelsmid, en die maakt er een god van. Zij knielen, ook buigen zij zich ervoor neer.* Deze goden zijn van hout en bladgoud. Er zit geen leven in. Ze kunnen zichzelf niet voortbewegen. Wanneer de aanbieder de afgod op een bepaalde plaats wil hebben, zal hij hem zelf moeten optillen en dragen. Mensen kunnen roepen tot ze een ons wegen, een antwoord komt er niet. Het beeld heeft oren maar kan niet horen en een mond, maar kan niet praten. Psalm 115. Ook kan het niet verlossen. 'Ja wat denk jezelf? Dat gaat niet werken. Wie hecht nu geloof aan zo'n onbeweeglijk ding?' Jesaja 46:7 *Zij nemen hem op de schouder, zij dragen hem en zetten hem op zijn plaats. Daar staat hij en van zijn plaats wijkt hij niet. Ja, roept iemand tot hem, hij antwoordt niet, hij verlost hem niet uit zijn benauwdheid.*

De goden van Babel.

De HEERE herinnert Zijn volk aan hun gezamenlijke geschiedenis.

God geeft Zijn volk op hun kop. De ballingen in Babel krijgen er flink van langs. Er zijn geen verzachtende omstandigheden. Hun hang naar de afgoden wordt door God veroordeeld. Zij konden toch beter weten? Ze tonen slappe knieën. God wil dat ze hun *verstand* gebruiken. Ze kunnen toch zelf ook beoordelen dat beelden van hout en goud niets kunnen uitrichten. Wat door de mens gemaakt is, kan de mens niet redden. In plaats van *ja maar, ja maar* te roepen zouden zich moeten vermannen. God wil een volk zien zoals het vroeger was, toen ze wel begrepen hoe het zat en er vol voor gingen. Jesaja 46:8 *Denk hieraan en wees flink; neem het weer ter harte, overtreders.* De HEERE herinnert Zijn volk aan hun gezamenlijke geschiedenis. God heeft Zijn volk voldoende laten merken dat Hij God is en niemand anders. En dat Hij hun God is. Hij heeft hen gered keer op keer. Het is goed dat Israel zijn geschiedenis met de HEERE heeft opgetekend in de Thora en de Kronieken van de

koningen en de visioenen van de profeten. In plaats van uit te wijken naar andere goden, wil de HEERE dat ze naar Hem terugkeren. In de herinnering die God oproept zit ook de naam van *de HEERE* – *JaHWe* afgeleid van het werkwoord *HaJaH* = zijn. Hij is de *IK BEN*. Jesaja 46:9 *Denk aan de dingen van vroeger, van oude tijden af, dat Ik God ben en niemand anders. Ik ben God, en er is er geen als Ik.* Opnieuw komt de HEERE met *het voorzeggingsbewijs*. Wie er gevoel voor heeft kan zomaar tien of meer voorbeelden geven van een *toekomstverwachting* in de Bijbel. God is een *God van de belofte*. Beloften hebben het in zich om in de toekomst vervuld te worden. Zo heeft de HEERE Zijn beloften – van land en volk – aan Abraham gedaan, na 400 jaar vervuld met de Exodus en de intocht in het land Kanaän. Het land Kanaän heet niet toevallig ‘het beloofde land’. Dit voorbeeld is met tien te vermenigvuldigen wanneer we denken aan de zegen van Jakob aan zijn zonen (Genesis 49) en de woorden van Deuteronomium 28 over de zegen en de vloek. Al Gods Woorden raken aan de toekomst.

Het beloofde land.

Gods Raad.

God heeft een plan om de wereld te redden. Dat noemt Hij *Zijn raad*. Het volk Israel speelt daarin een essentiële rol. God heeft dat volk uitgekozen om tot een zegen te zijn voor alle volken op aarde. Genesis 12:2,3 *Ik zal u tot een groot volk maken, u zegenen en uw naam groot maken; en u zult tot een zegen zijn. Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt, zal Ik vervloeken; en in u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.* Een *raadsbesluit* is een besluit waardoor het plan van God een bepaalde richting ontvangt. God voert Zijn raad uit. Er is niemand die Hem ervan weerhoudt, ook de zonden van de mensen niet. Dat is best een gevoelig punt. God hoopte op de zuiverende werking van de straf, maar die effecten waren bij lange na nog niet zichtbaar. God zag uit naar herstel van de verhoudingen, maar het volk had zijn gedachten ergens anders. Uiteindelijk vindt de HEERE de redenen voor de redding van Zijn volk en van de wereld niet in Zijn volk, maar in Zichzelf, al bereikt de HEERE Zijn doel wel via de Jood Jezus al is Hij ook Gods eigen Zoon. Uiteindelijk moeten wij het als mensen volledig hebben van de kracht van de genade en de verzoening van de zonden door de Heere Jezus Christus en de gave van de Heilige Geest. Jesaja 46:10 *Die vanaf het begin verkondigt wat het einde zal zijn, van oudsher de dingen die nog niet plaatsgevonden hebben; Die zegt: Mijn raadsbesluit houdt stand en Ik zal al Mijn welbehagen doen;* God kan de term voor *Zijn raadsbesluit* vervangen door *Zijn welbehagen*. Het is vanuit Gods genade dat Hij Zijn plannen uitrolt in de wereldgeschiedenis via Zijn volk Israel en uiteindelijk via Zijn eigen Zoon, de Jood Jezus om de hele wereld te bereiken met het goede nieuws van redding.

Gods raadsbesluit.

Raad, Sterke God,
Vader der eeuwigheid,

God zal – ondanks Zijn volk – er voor zorgen dat het goed komt met Israel.

Een belangrijke troef in de handen van God is de Perzische vorst Kores/Cyrus. Lang voordat Juda en Jeruzalem in ballingschap gaan, komt God met de uitredding. De Perzische koning Kores zal aan de Joden in ballingschap de gelegenheid geven om terug te keren naar het land van herkomst en Jeruzalem en de tempel te herbouwen. God noemt hem hier 'roofvogel' omdat deze koning met grote snelheid het Midden Oosten heeft onderworpen en de macht van Babel heeft gebroken. Perzië ligt vanuit Jeruzalem gezien achter Babel. Dat is heel ver verwijderd van Juda. God heeft niet alleen de tijd en de geschiedenis in Zijn hand maar ook de geografie en de landen waar de volken wonen. God heeft het zo bedacht – het is Zijn raad oftewel Zijn plan – en Hij zal het uitvoeren tot op de punt en de komma. Jesaja 46:11 *Die een roofvogel roept uit het oosten, een man van Mijn raad uit een ver land. Ja, ik heb gesproken, ik zal het ook doen komen; ik heb het geformeerd, ik zal het ook doen.* Het Joodse volk zal later met terugwerkende kracht onder de indruk kunnen komen van de macht en de voorkennis van God. Dat de HEERE met Zijn hand de geschiedenis leidt en op de troon zet wie Hij wil – een koning die precies Gods plan gaat uitvoeren – dat is iets wat tot de verbeelding spreekt. Het roept verwondering en bewondering op. Hopelijk komt er een moment dat de nakomelingen van Jakob zich aan God overgeven, maar zover is het nog niet. 'Onbuigzaam van hart', zo noemt God zijn volk. Misschien hebben ze zelf een andere indruk, maar God vindt dat Zijn volk ver verwijderd is van de gerechtigheid. Jesaja 46:12 *Luister naar Mij, onbuigzamen van hart, u die ver bent van gerechtigheid.* Al de inspanningen van God zijn er op gericht om Zijn volk weer voor Zich te winnen. God verwent ze niet. De straf die ze verdienden – de ballingschap – hebben ze moeten ondergaan, maar daarna wil de HEERE weer met hen verder. God opent de toekomst voor Israel – in relatie tot God – om samen verder op te trekken in de geschiedenis, die in Gods hand is. Voor die toekomst heeft God nog een belofte in het vat zitten. Die gerechtigheid die Zijn volk kwijt is, daarvoor gaat de HEERE persoonlijk zorgdragen. Die gerechtigheid zal niet op afstand blijven, maar God belooft de nieuwe werkelijkheid van de gerechtigheid – waarbinnen het volk mag leven – naar Jeruzalem te brengen. God gaat verlossing geven aan Sion. De heerlijkheid van de HEERE zal afstralen op Zijn volk. Jesaja 46:13 *Ik breng Mijn gerechtigheid nabij, zij zal niet ver zijn, en Mijn heil zal niet uitblijven, maar ik zal heil geven in Sion, aan Israël Mijn luister.*

God van Israel.

